

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.148/2021/11.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Sebe Mária, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2021. november 10.
Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt (ek): ... I. rendű
... XXIV. rendű
Első fok: Gyöngyösi Járásbíróság 9.B.122/2015/526., ítélet, tárgyalás,
2019. március 21.
Másodfok: Egri Törvényszék Bf.276/2019/105., ítélet, nyilvános ülés,
2020. szeptember 25.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt védője
a XXIV. rendű terhelt
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára
a XXIV. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője és a XXIV. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálva a Gyöngyösi Járásbíróság 9.B.122/2015/526. számú ítéletét, illetve az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.276/2019/105. számú ítéletét I. rendű és XXIV. rendű terheltek tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítványok előterjesztői, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthatnak be.

I n d o k o l á s

[1] I. 1. A Gyöngyösi Járásbíróság a 2019. március 21-én kihirdetett 9.B.122/2015/526. számú ítéletében I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett csalás büntettében, részben mint felbújtót, részben mint bűnsegédet [Btk. 373. § (1) bekezdés, (6) bekezdés b) pont a (2) bekezdés bc) pontja], 6 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségében, részben, mint felbújtót, részben mint bűnsegédet (Btk. 345. §) és közokirat-hamisítás büntettében, mint felbújtót [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont]. Ezért az I. rendű terheltet halmazati büntetésül 3 év 10 hónap szabadságvesztésre, 4 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra, valamint 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben állapította meg azzal, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés-büntetés kétharmad részének a kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A bíróság I. rendű terheltet az ellene emelt 3 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) vádjá alól felmentette.

[3] A XXIV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pontja], hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) és közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontja]. Ezért a XXIV. rendű terheltet halmazati büntetésül mint többszörös visszaesőt, 1 év 10 hónap szabadságvesztésre, 3 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben állapította meg, és rendelkezett arról, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

[4] Az I. rendű terhelt tekintetében kétirányú, a XXIV. rendű terhelt tekintetében védelmi fellebbezések alapján eljárva az Egri Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2020. szeptember 25-én kihirdetett 4.Bf.276/2019/105. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét mindkét terhelt tekintetében megváltoztatta:

[5] I. rendű terhelt folytatólagosan elkövetett csalás büntettének minősített cselekményét akként minősítette, hogy az 1 rendbeli, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és – figyelemmel a (2) bekezdés b) pontjának bc) alpontjára – az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő, bűnsegédként elkövetett csalás büntette, valamint 5 rendbeli, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntette, amiből az I. rendű terhelt 4 rendbeli cselekményt bűnsegédként, 1 rendbeli cselekményt felbujtóként követett el. A járásbíróság 6 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségében bűnösnek kimondó rendelkezést kiegészítette azzal, hogy az I. rendű terhelt 5 rendbeli cselekményben bűnsegéd, 1 rendbeli cselekményben felbújtó. Az I. rendű terhelttel szemben intézkedésül 5.000.000 forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. Megállapította tovább, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében írt 3 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétsége mellett 3 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] (X., XIII. és XIV. tényállások) vádjá alól is felmentette az I. rendű terheltet, és a felmentő rendelkezések – fellebbezés hiányában – 2019. év március hó 25. napján jogerőre emelkedtek.

[6] XXIV. rendű terhelt vád tárgyává tett cselekményeit a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 318. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntettének, a korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és minősülő közokirat-hamisítás büntettének és a korábbi Btk. 276. §-ába ütköző magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

[7] Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét I. rendű és XXIV. rendű terheltek tekintetében helybenhagyta.

[8] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás I. rendű és XXIV. rendű terheltet érintő részének lényege a következő:

[9] I. rendű terhelt ügyvezetése alatt állt a cím 1 alatti székhelyű cég 1, amely a cégnyilvántartás adatai szerint főtevékenységként pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzett. A cég 1 képviselőjében 2007. március 08. napján I. rendű terhelt és felesége személy 1, a bank 1-el pénzügyi szolgáltatás közvetítéséről szóló megbízási szerződést írt alá, mely alapján I. rendű terhelt a bank 1 termékei – többek között a termék 1 folyószámlahitel, valamint a termék 2 forgóeszközhitel – értékesítését végezte, mint hitelközvetítő. I. rendű terhelt a sikeresen közvetített hitelügyletek kapcsán jutalékra volt jogosult. A megbízási szerződés értelmében I. rendű terhelt feladatai közé tartozott az ügyfelek és a cég 1 székhelye szerint illetékes bank 1 közötti kapcsolattartás, de közvetíthetett hiteleket az ország bármely bank 1 fiókjába. A II. rendű terhelt szintén a cég 1 bank 1-hez bejelentett hitelközvetítője volt, de I. rendű terheltnek több, be nem jelentett személy is közvetített hiteleket az ország minden részéből.

[10] A termék 2 forgóeszközhitel a vállalkozások tevékenységéhez szükséges forgóeszközök, (árak, göngyölegek, közvetített szolgáltatások, illetve egy éven belül elhasználódó anyagi eszközök) beszerzésére szolgált, kizárólag erre a célra volt felhasználható. A finanszírozás alapja a számlákkal igazolt vételár. A hitel felvevőjének ezen konstrukcióhoz is igénybe kellett venni a cég 2 készfizetői kezességét. A hitelkérelem benyújtásakor nem kellett az adott vállalkozásnak a bank 1-nél bankszámlával rendelkeznie, de a hitel törlesztése a teljes futamidő alatt csak a bank 1-nél fenntartott pénzforgalmi számláról történhetett, és a számlát fenn kellett tartani a hitelezési időszak alatt.

[11] A hitel összege legfeljebb a nettó árbevétel 15%-a, bevételi nyilvántartást vezető vállalkozások esetén a bruttó árbevétel 12%-a volt. A hitel folyósítása a benyújtott költségnyilvántartás ellenében történt – az adós nevére nyitott, elkülönített lebonyolítási számlán keresztül – a költségnyilvántartást kiállító eladó vagy szállító részére. A sértett pénzügyi intézmény kizárólag a hitel céljának megfelelő eredeti számlát, vagy az arról készített hitelesített másolatot fogadott be. Készpénzes számla is befogadható volt, de ezt magyarországi székhelyű szállítónak kellett kibocsátania, a számláknak pedig meg kellett felelnie a magyar számlaformátumnak.

[12] A bank 1 a termék 2 forgóeszközhitel-szerződésében az alábbiak kerülte meghatározásra:

- a hitel összege, a hitel lejáta, a rendelkezésre tartási időszak vége, és a türelmi idő vége.
- Az adós részére a bank 1 termék 2 forgóeszközhitel-számlát nyit.
- Az adós az engedélyezett hitelösszeget a vállalkozási tevékenységéhez szükséges forgóeszközök beszerzésére fordíthatja.
- A bank 1 a hitelt az adós hitelszámláján tartja rendelkezésre, a teljes összeg lehívásáig, illetve a türelmi idő végéig.
- A hitelkeret terhére a bank 1 az adós által elkészített, cégszerűen aláírt folyósítási kérelme (lehívólevél) alapján folyósít kölcsönt. A lehívólevélhez csatolni kell az igénybevételre kerülő kölcsönösszeg hitelcéljának megfelelő felhasználást igazoló dokumentumokat. A bank 1 jogosult a kölcsönfolyósítást megtagadni, ha a lehívólevél és mellékletei nem feleltek meg a szerződés vagy más okirat feltételeinek.
- A hitelösszeg folyósítása – az adós nevére nyitott elkülönített lebonyolítási számlán keresztül – az eladó, illetve szállító részére történik. Az adós köteles valamennyi folyósítás feltételeként a folyósítás alapjául szolgáló számlákat és az egyes számlák kifizetéséhez az átutalási megbízásokat benyújtani.

- A bank 1 a részére az adós által beadott lehívólevélben foglaltakat három banki munkanap alatt elbírálta, visszaigazolta az adós részére a kölcsönt, és folyósította. Ezen belül az adós hitelszámláját megterhelte, illetve a lebonyolítási számlán jóváírta.
- A lehívólevélben szereplő, az adós által ki nem fizetett átutalásos szállítói számlák értékét a bank közvetlenül a szállítónak utalta át. A lehívólevélben szereplő, az adós által kifizetett készpénzes szállítói számlák értéke az elkülönített lebonyolítási számlán állt rendelkezésre. Ezen összeget az adós készpénzben felvehetette.
- A hitel törlesztése havonta vagy negyedévente a bank 1-nél fennálló vállalkozói pénzforgalmi bankszámláról történt. A bank az esedékes banki napon az adós pénzforgalmi bankszámláját megterhelte az esedékes törlesztés összegével.
- A hiteldíj kamatból, kezelési költségből, a cég 2 kezességvállalási díjából, és a hitelkeret beállítási jutalékából állt.
- Az adós köteles volt gondoskodni arról, hogy az esedékesség napján a tőketörlesztés is a hiteldíj megfizetéséhez szükséges fedezet a pénzforgalmi bankszámláján rendelkezésre álljon.
- A hitel biztosítékai: magánszemély készfizető kezessége vagy a cég 2 kezességvállalása volt.
- Az adós köteles volt a bank 1-nél pénzforgalmi számlát nyitni, azt a hitel fennállása alatt fenntartani. Az adós köteles volt a bank 1-nél vezetett számlán a szerződést követő tizenkettő naptári hónapban a szerződött hitelösszeg háromszorosát, hatszorosát elérő számlaforgalmat bonyolítani.

[13] A bűncselekménysorozat elkövetési módja tipikusan az volt, hogy a hitelfelvevők (akik sokszor csak névleg léptek a cégek élére) valótlan tartalmú beszámolók benyújtásával igényelték a forgóeszközhitelt, azonban a hitel felvétele a fent leírt formában valójában nem állott szándékukban. A céljuk készpénz megszerzésére irányult, ugyanis e konstrukcióval készpénzhez csak is a számlakibocsátó cégek juthattak, természetesen abban az esetben, ha a számla mögött valóságos gazdasági események álltak.

[14] Az elkövetési folyamat során ugyancsak fiktív, gyakran nem működő cégeket vontak be az eljárásba, mely számlakibocsátó cégeknek a képviselői meg nem történt gazdasági eseményekről kiállított számlákat hoztak létre, és bocsátottak a hitelfelvevők rendelkezésére, akik azokat benyújtották a pénzügyintézetnek. A hamis költségvetés ellenértékét a sértett pénzügyintézet a számlakibocsátó cég számlája utalta, illetve a hitelfelvevők kiállították az átutalási megbízásokat, amelyek alapján a számlakibocsátók pénzfelvételre jogosult képviselői készpénzben felvették a hitel összegét, majd az így jogtalanul felvett hitelösszeget megbízóikkal megosztották, és azokból sok esetben a számlakibocsátók, a közvetítők és a hitelfelvevők is részesültek. Az így lebonyolított konstrukciók mögött azonban valós gazdasági esemény nem állt, hiszen a hitelfelvevő cégek valójában nem vásároltak árukat, a számlakibocsátó cégek valójában nem adtak el árukat és szolgáltatásokat. Az elkövetők célja minden esetben a pénzügyintézet megtévesztése útján jogtalan haszonszerzésre irányult, a meg nem történt gazdasági eseményekről kiállított számlákkal érték el, hogy a sértett pénzügyintézet kifizetéseket teljesítsen a számlakibocsátó cégek felé.

[15] A fent leírt módon – az I. és a XXIV. rendű terheltek érintően – az alábbi bűncselekmények elkövetésére került sor:

[16] Tényállás II. pontja. VIII. rendű terhelt – aki ténylegesen megvásárolni és működtetni nem kívánta – színleg megvásárolta a korábbi ügyvezető, személy 2 kérésére a cím 2 alatti székhelyű cég 3-at. Személy 2 közölte a VIII. rendű terhelttel, hogy „ő BARlistás”, így hitelt nem vehet fel, ezért kell a VIII. rendű terheltnak megvenni a céget.

[17] A VIII. rendű terhelt 2010. január 07. napján a papíron átvett cég 3 ügyvezető igazgatójaként eljárva a bank 1 cím 3 alatti bankfiókjában szerződés 1 számon, termék 2 forgóeszközhitel szerződést kötött 10.000.000 forint hitelkeret erejéig, melynek alapján az engedélyezett hitelösszeget a cég 3 tevékenységbővítéséhez szükséges forgóeszközök beszerzésére fordíthatta. A hitel felvételével kapcsolatos közvetítői tevékenységet a VIII. rendű terhelt a 2009. december 02. napján kelt megbízása szerint a cég 1 képviselőjében eljáró I. rendű terhelt látta el, akivel a IV. rendű terhelt ismertette össze a VIII. rendű terheltet.

[18] A cég 3 tényleges gazdasági tevékenységet nem folytatott, így bevétellel sem rendelkezett, ennek ellenére a VIII. rendű terhelt a hiteligénylés folyamán a 2007. évre vonatkozóan 18.509.000 forintos, míg a 2008. évre vonatkozóan 77.524.000 forintos nettó árbevételről szóló, valótlan tartalmú egyszerűsített éves beszámolókat csatolt.

[19] A szerződések megkötése során VIII. rendű terhelt tevékenységét I. rendű és IV. rendű terheltek kísérték figyelemmel. A VIII. rendű terhelt I. rendű terhelttel jelent meg a szerződés aláírása céljából az bank 1 cím 3 alatti fiókjában, de a hitel felvétele után a bank 1 felé a hitelkeret lehívására szolgáló számlákat már nem nyújtott be, és ilyeneket I. rendű terhelt részére sem adott át.

[20] A hitelkerethez történő hozzájutás érdekében a hitelügyintézővel megbízott I. rendű terhelt a III. rendű terhelt által vezetett cég 4 nevében a 2010. január 13. napján kiállított 2.409.030 forint összegű, a 2010. január 18. napján kiállított 2.587.000 forint összegű, a 2010. január 20. napján kiállított 3.999.850 forint összegű, valamint a 2010. január 20. napján kiállított 945.000 forint összegű valótlan tartalmú számlákat nyújtotta be cím 3 szám alatti bank 1 fiókban.

[21] A bank 1 a számlákat befogadta, és azok ellenértékét, összesen 9.940.880 forintot a cég 4-nek a bank 1-nél vezetett számlájára átutalta, melyet III. rendű terhelt 2010. január 21. napján egy összegben készpénzben felvett, és azt átadta IV. rendű terheltnak. Ezt követően IV. rendű terhelt egy benzinkútnál 1.700.000 forintot adott át VIII. rendű terhelt részére, akinek azt állította, hogy a hitelkeretből 5.000.000 forintot I. rendű terhelt ügyintézési díj címén visszatartott. 1.000.000 forintot azzal az ürüggyel nem adtak át VIII. rendű terheltnak, hogy a kezdeti időszakban a cég 1 fogja a törlesztőrészeket fizetni. 400.000 forintot IV. rendű terhelt saját munkadíjára számolt el, míg 1,8 millió forint egy személy 3 nevű (a nyomozás során fel nem derített) hitelügyintéző munkadíjaként került visszatartásra.

[22] A cég 3 hitelszerződésével kapcsolatban 2010. január 21. napján 270.000 forintot, 2010. március 03. napján 95.000 forint befizetés érkezett a pénzforgalmi számlára, mely összegekből a bank 1 119.589 forint összeget tekintett megtérültnek, míg a cég 2 a fenti szerződés alapján 8.037.154 forint összeget utalt át a bank 1-nek, így az okozott kár ennyiben megtérült.

[23] A Fővárosi Bíróság Gazdasági Kollégiuma 2009. december 16. napján kelt 16.Fpk.01-09-004/203/10. számú végzésével elrendelte a cég 3 felszámolását, melynek eredményeként a céget 2011. december 09. napján törölték a cégnyilvántartásból.

[24] A VIII. rendű terhelt fenti magatartásával 9.940.880 forint erejéig ejtette tévedésbe a bank 1-et és okozott kárt a pénzügyintézet részére. I. rendű terhelt 9.940.880 forint átutalt hitelösszeg erejéig a hitelösszeg kiutalását segítette ügyintézői tevékenységével.

[25] Tényállás IV. pontja. Tanú 1 2008. december 18. napjától kezdődően volt a cím 4 alatti székhelyű cég 5 tulajdonosa. Tanú 1 az általa vásárolt, azonban ekkor nem működő cég 5-tel utépítési munkákat akart végezni, ennek megkezdéséhez hitelt szeretett volna felvenni. Tanú 1 részére egy személy 4 nevű férfi ajánlotta I. rendű terheltet mint hitelközvetítőt, akivel pár héten belül az I. rendű terhelt irodájában találkoztak. I. rendű terhelt és tanú 1 átmentek a

helyi bank 1 fiókba, ahol tanú 1 2010. január 12. napján szerződés 2 szám alatt 25 millió forint hitelkeret erejéig termék 2 forgóeszközhitel szerződést kötött.

[26] Tanú 1 semmilyen vásárlást nem folytatott, nem vett semmilyen cégtől termékeket, ennek ellenére I. rendű terhelt 2010. január 20. és január 25. napján a hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében tanú 1 tudtán kívül a sértett pénzügyi intézet fiókjában benyújtotta az V. rendű terhelt által a cég 6 nevében kiállított 7.425.450 forintos, és a 2010. január 18. napján kelt 2.463.750 forint összegű fiktív számlát, összesen 9.889.200 forint értékben.

[27] I. rendű terhelt ezen kívül benyújtotta a cég 7 nevében 2010. január 21. napján kiállított 1.500.000 forintos, 2.400.000 forint, 2.500.000 forint, 4.593.750 forint, és 4.081.750 forint összegű fiktív készpénzes fizetési számlát, összesen 15.075.500 forint értékben. A cég 7 ügyvezetője tanú 2 nem állította ki a fenti számlát, a számlák kiállítója ismeretlen.

[28] A sértett a számlát befogadta, majd a cég 6 számláinak ellenértékét a cég bank 1-nél vezetett folyószámlájára utalta, amelyből V. rendű terhelt bankkártya felhasználásával 9.800.000 forint összeget felvett. A cég 7 nevében kiállított számlák alapján 2010. január 25. napján a külföldi állampolgárságú személy 5 – egy hamis meghatalmazás segítségével – 15.075.000 forint összegben, a bankfiókban vett fel készpénzt.

[29] Tanú 1 a fenti összegekből nem kapott egy fillért sem, azonban I. rendű terhelt és ismeretlen társai az így megszerzett pénzüsszeget osztottak. A bűncselekmény elkövetéséhez I. rendű terhelt azzal, hogy tanú 1-et bevitte a bankba, a szerződéseit bonyolította, illetőleg számlát vitt be, amelyekről kiderült, hogy valótlan tartalmúak, bűnsegédi magatartást fejtett ki 24.964.700 forint erejéig.

[30] 2018. februárjáig összesen 1.175.000 forint összegű befizetés történt a cég 5 részéről. A cég 2 20.976.606 forint összeget utalt át a bank 1-nek. A követelés értékesítése a követeléskezelő részére megtörtént.

[31] A Gyöngyösi Járási Ügyészség tanú 1-el szemben tévedés, tanú 2-vel szemben bizonyítékok hiányában a büntetőeljárást megszüntette.

[32] Tényállás VI. pontja. Tanú 3 2007. március 01. napjától kezdődően volt a cím 5 alatti székhelyű cég 8 tulajdonosa. A cég 8 a 2009. év folyamán nehéz anyagi helyzetbe került, ezért tanú 3 hitelkeret-szerződést szándékozott kötni, mivel a cége által végzett tevékenységhez szükséges forgóeszközöket így akarta beszerezni.

[33] Tanú 3 részére a IV. rendű terhelt ajánlotta a bank 1 új hitelkonstrukcióját a termék 2 forgóeszközhitelt, továbbá azt is közölte vele, hogy a hitelt a cím 3 alatti bankfiókban lehet felvenni, és ott van olyan kapcsolata, aki majd segít neki. Tanú 3 átadta a IV. rendű terhelt részére a hitelkérelem elbírálásához szükséges dokumentumokat, köztük a cég 8 2008. évi egyszerűsített éves beszámolóját, amely szerint a cég 2007. évben 20.849.000 forint, míg 2008. évben 15.255.000 forint nettó árbevételre tett szert.

[34] A cím 3 alatti bankfióknál tanú 3 a IV. rendű terhelttel jelent meg, aki bemutatta őt I. rendű terheltnek. Hárman intézték a hitel felvételét, melynek alapján 2017. január 28. napján a cím 3 alatti bankfiókban szerződés 3 számon tanú 3 termék 2 forgóeszközhitel szerződést kötött 9.200.000 forint hitelkeret erejéig.

[35] Tanú 3 ezt követően semmit nem vásárolt, I. rendű terhelt azonban 2010. február 08. napján a hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében tanú 3 tudtán kívül benyújtotta a III. rendű terhelt által, a cég 4 nevében, 2010. február 03. napján kiállított 8.999.980 forint összegű számlát, amelyet a bank 1 befogadott, és annak ellenértékét 2010. február 09. napján átutalta a cég 4 számlájára. A számla ellenértékéből III. rendű terhelt 2010. február 09. napján egy bank 1 bankfiókban 3.000.000 forintot, majd egy másik fiókban 6.000.000 forintot vett fel készpénzben.

[36] Ezt követően I. rendű terhelt IV. rendű terhelt közreműködésével 4.500.000 forintot visszajuttatott tanú 3-nak azzal az indokkal, hogy az ügyintézés jutaléka a hitel összegének 50%-a volt. Amikor tanú 3 ezt kifogásolta, IV. rendű terhelt azzal fenyegette meg, hogy a hitelt intéző személyek között „olyan nagy emberek vannak, akik eltaposhatják.”.

[37] I. rendű, IV. rendű és III. rendű terheltek szándéka a hitelösszeg megszerzésére irányult, és ezáltal 8.999.980 forint kárt okoztak a bank 1 részére, bűnsegédi magatartásukkal.

[38] A cég 8 részére folyósított hitel 8.999.980 forint volt, mely vonatkozásban összesen 904.405 forint összegű befizetés érkezett a vállalkozás pénzforgalmi számlájára. A cég 2 6.977.935 forintot utalt át a bank 1 részére. A követelés értékesítésre került a követeléskezelő részére.

[39] Tanú 3 vonatkozásában a Gyöngyösi Járási Ügyészség 2015. március 25. napján kelt B.1673/2010/97-IV. számú határozatával a csalás büntette miatt indult nyomozást tévedés címén megszüntette. Tanú 3 nem volt tévedésben, és a cselekmény elkövetője csak a hitelfeltevő személy lehet, ezért IV. rendű, I. rendű és III. rendű terheltek bűnsegédi magatartást valósítottak meg a jelen tényállási pont kapcsán.

[40] Tényállás VII. pontja. A cég 9 (székhelye: cím 6) cégvezetője 2010. február 03. napjától XII. rendű terhelt lett, aki a céget a korábbi ügyvezető, VII. rendű terhelt felkérésére látszólag vásárolta csak meg, miután VII. rendű terhelt a céget valójában nem kívánta eladni, XII. rendű terhelt pedig valójában nem akarta a céget megvenni és nem is kívánta azt működtetni.

[41] A cég 9 a 2009. évben már nem végzett gazdasági tevékenységet, nem működött. XII. rendű terhelt, mint a cég 9 képviselője 2010. február 16. napján cím 3 alatti bank 1 fiókban szerződés 4 számon, 25.000.000 forint hitelkeret erejéig termék 2 forgóeszközhitel szerződést kötött. A hitelközvetítés során I. rendű terhelt közreműködött és járt el a XII. rendű terhelt által 2010. február 01. napján adott megbízás alapján. A hitel elbírálásához XII. rendű terhelt becsatolta a 2010. február 08. napján készült egyszerűsített éves beszámolót, amely alapján igazolta, hogy a cég 9 2007. évi nettó árbevétele 0 forint, míg 2008. évi nettó árbevétele 178.767.000 forint volt. A hitelösszeghez történő hozzájárulás érdekében I. rendű terhelt 2010. február 24. napján a cím 3 alatti bankfiókban benyújtotta a II. rendű terhelt által cukrász egyéni vállalkozóként 2010. február 23. napján kiállított 4.760.000 forint összegű, az 5.270.000 forint összegű, a 3.920.000 forint összegű, és az 1.100.000 forint összegű valótlan tartalmú számlákat, összesen 15.050.000 forint értékben. A számlákon édesipari termékek és cukrászati termékek kerültek megnevezésre, a fizetési mód átutalás volt.

[42] I. rendű terhelt ezen túlmenően 2010. március 01. napján benyújtotta néhai személy 6 által a cég 10 nevében 2010. február 24. napján kiállított 5.742.500 forint összegű, valamint 4.157.500 forint összegű valótlan tartalmú számlákat összesen 9.900.000 forint értékben.

[43] II. rendű terhelt számláinak ellenértéke 2010. február 25. napján 15.050.000 forint összegben a II. rendű terhelt bank 2-nél vezetett számlájára átutalásra került, míg a néhai személy 6 által kiállított számlák ellenértéke az általa az bank 1-nél vezetett számlára került átutalásra 2010. március 01. napján 9.900.000 forint összegben. Néhai személy 6 2010. március 02. napján a bank 1 bankfiókban a számlák ellenértékéből 9.830.000 forintot készpénzben felvett.

[44] I. rendű terhelt a hitelfelvételt követően három héttel egy ismeretlen személyen keresztül a XII. rendű terhelt részére a közreműködéséért 300.000 forintot adott át. I. rendű és XII. rendű terheltek összesen 24.950.000 forint erejéig ejtették tévedésbe a bank 1-et, I. rendű terhelt mint bűnsegéd, míg II. rendű terhelt 15.050.000 forint erejéig bűnsegédi magatartást követett el, mivel ilyen összegben adott a terheltek részére számlákat.

[45] Ennél a jogügyletnél az eredeti összeg 25.000.000 forint, a folyósított hitel: 24.950.000 forint. Összesen 970.000 forint összegű befizetés érkezett a vállalkozás pénzforgalmi számlájára. A cég 20.785.654 forint összeget utalt át a bank 1-nek.

[46] Tényállás XI. pontja. A cég 6 a 2009. évben tényleges gazdasági tevékenységet végzett, azonban az év végére pénzügyi helyzete ellehetetlenült, ezért azt személy 7, illetve személy 8 értékesíteni kívánták. V. rendű terhelt 2009. december 29. napján személy 9 rábírására vásárolta meg személy 7, illetve személy 8 a cég 6-ot, amelynek új székhelye cím 7 szám alá került bejegyzésre, amely megegyezik a cég 4 székhelyével. A változás bejegyzéséhez szükséges okiratokat V. rendű terhelt megbízásából a Budapest Környéki Törvényszék Cégbíróságához benyújtották. A cég további irányítását azonban továbbra is személy 9 végezte, V. rendű terhelt csak névleg vette át a céget. V. rendű terhelt a cég 6-ot ténylegesen megvásárolni és működtetni nem kívánta, a cég a székhelyén semmiféle tevékenységet nem végzett, ezáltal a közhiteles cégnyilvántartásba valótlán adatok kerültek.

[47] Ezt követően V. rendű terhelt 2010. március 26. napján a cég 6 ügyvezető igazgatójaként a bank 1 cím 3 alatti bankfiókjában szerződés 5 számon termék 2 forgóeszközhitel szerződést kötött 10.000.000 forint hitelkeret erejéig, melynek alapján az engedélyezett hitelösszeget a cég 6 tevékenységbővítéséhez szükséges forgóeszközök beszerzésére fordíthatta. A hitel felvételével kapcsolatos közvetítői tevékenységet V. rendű terhelt 2010. február 08. napján kelt megbízásából a cég 1 képviselőjében eljáró I. rendű terhelt látta el. V. rendű terhelt működése alatt a cég 6 semmilyen tevékenységet nem végzett, ennek ellenére a hiteligénylése folyamán becsatolásra került a 2008. üzleti évről készült egyszerűsített éves beszámoló, mely szerint 2008. évi értékesítés nettó árbevétele 70.710.000 forint volt, továbbá csatolták az adóhivatal által kiállított adótartozásmentességről szóló igazolást.

[48] Az V. rendű terhelt által kötött hitelszerződés körüli teendőket I. rendű terhelt intézte, és a hitel lehívásához szükséges számlákat is ő nyújtotta be. A hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében I. rendű terhelt III. rendű terhelt által a tulajdonában lévő cég 4 nevében benyújtotta a 2010. március 31. napján kiállított 2.706.250 forint összegű, 2.671.180 forint összegű, 3.538.590 forint összegű, 793.750 forint összegű, összesen: 9.709.770 forint értékű valótlán tartalmú számlát a cím 3 alatti bankfiókban. A bank 1 a számlákat befogadta, és azok ellenértékét, összesen 9.709.770 forintot átutalt a cég 4 bank 1-nél vezetett számlájára.

[49] III. rendű terhelt a cég 4 számlájára utalt összegből összesen 9.610.000 forintot vett fel készpénzben. I. rendű terhelt személy 9-en keresztül a cég 6 megvásárlásáért és a hitelügyletben való részvételért 1.000.000 forintot juttatott V. rendű terheltnek, melyből személy 9 később 500.000 forintot visszakért.

[50] I. rendű, V. rendű és III. rendű terheltek tevékenységükkel tévedésbe ejtették a bank 1-et. A hitel visszafizetése senkinek nem állt szándékában. V. rendű összesen 9.709.770 forint értékben ejtette tévedésbe a bank 1-et, mely vonatkozásban I. rendű terhelt bűnsegédi magatartást fejtett ki.

[51] A cég 6-nak az eredeti, engedélyezett hitelösszeg: 10.000.000 forint volt, a folyósított hitel: 9.709.770 forint, a vállalkozás számlájára 193.000 forint összegű befizetés volt. A cég 2 8.204.103 forint összeget utalt át a bank 1-nek. A követelés értékesítésre került a követeléskezelő részére.

[52] Tényállás XIV. pontja. A XXIV. rendű terheltet egy személy 10 nevű férfi vette rá arra, hogy vegyen a nevére egy céget, ennek hatására a XXIV. rendű terhelt 2010. március 08. napjától került bejegyzésre, mint a cég 11 (székhelye: cím 8) ügyvezetője, annak ellenére, hogy a céget sem megvásárolni, sem pedig működtetni nem állt szándékában. Így XXIV. rendű terhelt közreműködésével valótlán adatok kerültek a cégnyilvántartásba.

[53] XXIV. rendű terhelt ezt követően ezzel a személy 10 nevű személlyel 2010. április 01. napján cím 3 alatti bankfiókban szerződés 6 számon, termék 2 forgóeszközhitel szerződést kötött 20.000.000 forint erejéig. A hitelszerződés megkötéséhez szükséges ügynöki teendőket I. rendű terhelt cége vállalta.

[54] I. rendű terhelt azonban nem vett részt a pénzügyi intézet tévedésbe ejtésében.

[55] XXIV. rendű terhelt a hitelbírálati eljárás során becsatolta az általa, valamint a cég korábbi ügyvezetője által aláírt 2010. február 11. napján kelt valótlan adatokat tartalmazó, a 2009. üzleti évről szóló egyszerűsített éves beszámolót, amelyben úgy nyilatkozott, hogy a cég 11 nettó árbevétele 2008. évben 13.840.000 forint, míg 2009. évben 135.594.000 forint.

[56] A hitelkeret összegének lehívása érdekében ismeretlen személy 2010. április 12. napján benyújtotta II. terhelt által egyéni vállalkozóként 2010. március 26. napján kiállított 1.587.690 forint összegű, a 2010. március 29. napján kiállított 2.735.240 forint összegű, a 2010. április 01. napján kiállított 3.217.270 forint összegű, valamint 3.030.240 forint összegű, összesen 10.570.440 forint értékű valótlan tartalmú számláit. Ezen túlmenően ismeretlen személy 2010. április 12. napján benyújtotta a cég 12 által 2010. április 12. napján kiállított 9.400.620 forint összegű fiktív számlát.

[57] A cég 12 gazdasági tevékenységet nem végzett, a számla kiállításának időpontjában, még munkavállalója sem volt. 2009. november 06. napjától kezdődően tulajdonosa személy 11 külföldi állampolgár volt.

[58] A bank 1 a II. rendű terhelt, illetve a cég 12 által kiállított fiktív számlákat befogadta, majd hitelellenőri vizsgálat után a II. rendű terhelt által kiállított számlák ellenértékét, tehát 10.570.440 forint, a II. rendű terhelt bank 2-nél vezetett folyószámlájára utalt, melyből II. rendű terhelt 2010. április 14. napján 10.253.000 forintot készpénzben felvetett. A cég 12 által benyújtott számlák ellenértékét a bank 1 a cég bank 2-nél vezetett számlájára 2010. április 15. napján átutalta, melyet 9.300.000 forint értékben személy 12 készpénzben felvett.

[59] A XXIV. rendű terheltnek nem állott szándékában a hitelt törleszteni, teljesítési képessége sem volt, összesen 19.971.060 forint kárt okozott a bank 1-nek, mivel ilyen összegben történt a hitel felvétele. Ezen tevékenységében 10.570.440 forint erejéig a II. rendű terhelt bűnsegédi magatartást tanúsított.

[60] A cég 11 számára eredetileg igényelt hitel összege: 20.000.000 forint, a folyósított hitel: 19.971.060 forint. A törlesztés összesen 645.000 forint összeg erejéig történt a vállalkozás pénzforgalmi számlájára. A cég 2 16.664.934 forint összeget utalt át a bank 1-nek.

[61] Tényállás XVII. pontja. A XXIX. rendű terhelt, aki időközben 2018. május napján elhalálozott, I. rendű terhelt rábírására vásárolta meg a cég 13-at. I. rendű terhelt azt állította, hogy kapcsolatokkal rendelkezik a bank 1-nél és el tudja intézni, hogy a cég nagy összegű hitelt kapjon.

[62] A XXIX. rendű terhelt nem kívánt céget vásárolni, sem működtetni, azonban ezért az ügyletért I. rendű terhelt pénzt kínált a részére. Ezt követően XXIX. rendű terhelt 2010. május 16. napjától kezdődően bekerült a közhiteles cégnyilvántartásba, mint a cég 13 ügyvezetője. A cég cím 9 alatti székhelyén több vállalkozás részére is székhelyet biztosító székhelyszolgáltató működött, a cég 13 ott semmiféle tevékenységet nem végzett, ezen túlmenően telephellyel sem rendelkezett. XXIX. rendű terheltnek nem is állt szándékában működtetni a céget, így I. rendű terhelt felhívására a XXIX. rendű terhelt közreműködött abban, hogy a közhiteles cégnyilvántartásban valótlan adat kerüljön.

[63] A XXIX. rendű terhelt 2010. április 13. napján cím 3 alatti bankfiókban szerződés 7 számon termék 2 forgóeszközhitel szerződést kötött 25.000.000 forint erejéig. A

hitelszerződés során felmerülő közvetítői teendők elvégzésével hivatalosan 2010. március 23. napján I. rendű terheltet bízta meg, aki az ügyintézéshez szükséges valamennyi okiratot beszerezte és kitöltötte. XXIX. rendű terhelt 2010. március 26. napján becsatolta a hitelkérelméhez a cég 13 2008. üzleti évről szóló, 2009. április 25. napján kelt egyszerűsített éves beszámolót, melyben a 2007. évi nettó árbevételt nem jelölte meg, a 2008. üzleti év árbevételeként pedig 188.408.000 forint került feltüntetésre.

[64] A hitelszerződés megkötése után I. rendű terhelt irodájában XXIX. rendű terhelt több előre kitöltött papírt írt alá, aláírta a hitel lehívásához szükséges átutalási megbízásokat, melyeket később I. rendű terhelt töltött ki, és nyújtott be a bankfiókba.

[65] A hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében az bank 1 sértetthez I. rendű terhelt benyújtotta a cég 14 nevében kiállított 2010. április 23. napján kelt 7.989.375 forint összegű, valótlan tartalmú számlát. Ezen túlmenően benyújtásra kerültek XXVI. rendű terhelt által a cég 15 nevében kiállított, 2010. április 19. napján kelt 4.969.656 forint, a 2010. április 22. napján kelt 3.567.375 forint összegű, összesen 8.537.031 forint értékű számlák.

[66] Ezen túlmenően I. rendű terhelt becsatolta XXVI. rendű terhelt által a cég 16 nevében 2010. április 20. napján kelt 3.614.500 forint összegű, és a 2010. április 22. napján kiállított, 4.810.006 forint összegű, összesen: 8.424.506 forint értékű fiktív számlát.

[67] XXVI. rendű terhelt tehát a cég 15, valamint a cég 16 nevében összesen 16.961.537 forint értékben állított ki fiktív számlákat. A számlák kiállításának időpontjában az cég 13 nem működött, mivel a XXIX. rendű terhelt azt nem is kívánta működtetni.

[68] A valótlan tartalmú számlákat a bank 1 befogadta, és a cég 14 számláinak ellenértékét a cég bank 3-nál vezetett folyószámlájára, mely készpénzben felvételre került, a felvevő neve nem ismert.

[69] A 8.537.031 forint 2010. április 26. napján átutalásra került az cég 15 bank 1-nél vezetett számlájára, mely összegből összesen 7.000.000 forintot vett fel XXVI. rendű terhelt. A cég 16 által kiállított 8.424.506 forintos számla értéke 2010. április 27. napján átutalásra került a cég 16 bank 1-nél vezetett számlájára, mely összegből kifizetés történt, összesen 7.800.000 forint értékben a XXVI. rendű terhelt részére.

[70] XXIX. rendű terhelt I. rendű terhelt felbujtására a bank 1-et szándékosan tévedésbe ejtette és tevékenységükkel összesen 24.950.912 forint kárt okoztak. XXVI. rendű terhelt a fiktív számlák kiállításával bűnsegédi magatartást valósított meg, összesen 16.961.537 forint értékben.

[71] Az eredetileg megállapított hitelkeret a cég 13 részére 25.000.000 forint, a folyósított hitel 24.950.912 forint, a vállalkozás pénzforgalmi számlájára 620.000 forint összegű befizetés történt. A cég 2 20.641.766 forint összeget utalt át a bank 1-nek.

[72] A bűncselekménysorozat elkövetésével, illetve az ahhoz történő szándékos segítségnyújtással rendszeres vagyoni haszonszerzésre törekedve, I. rendű terhelt összesen: 103.516.242 forint kárt okozott a bank 1-nek.

[73] **II. 1.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványt terjesztett elő. A XXIV. rendű terhelt – perújrafelvételi kérelem megnevezéssel, az elsőfokon eljáró bíróságnak címzett beadványában – a tartalmát tekintve ugyancsak felülvizsgálati indítványt terjesztett elő. A Kúria az indítványok alapján külön-külön megindult felülvizsgálati eljárásokat a 2021. április 15. napján meghozott Bfv.II.270/2021/4. számú végzésével egysítette.

[74] **2.** I. rendű terhelt érdekében benyújtott indítványát a védő a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapította; abban a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatását és az I. rendű terhelt felmentését indítványozta.

[75] Az indítvány szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásokkal szemben az ítélet általános és részletes indokolása olyan – álláspontja szerint tényállásba tartozó – megállapításokat tartalmaz, amelyek alapján a bíróságnak az I. rendű terheltet az ellene emelt vád alól tényállási elem hiánya, illetve büntethetőséget kizáró ok miatt (tévedés) fel kellett volna mentenie.

[76] A védő utalt arra, hogy az I. rendű terheltnek bűnsegédként tudnia kellett (vagy közlésből vagy a körülményekből), hogy az általa benyújtott iratok valótlan tartalmúak, de ennek ellenére alkalmasak joghatás kiváltására, felbujtóként pedig olyan magatartást kell tanúsítania a tettes irányába, amely a tettes és a felbujtó által is tudottan bűncselekmény végrehajtását jelenti. Álláspontja szerint azonban az ítéleti tényállásokban az I. rendű terhelt vonatkozásában sem tényállítás, sem utalás sincs arra, hogy akár bűnsegédként vagy akár felbujtóként tudomása volt arról, hogy az általa fizikailag a pénzügyi intézetekbe benyújtott iratok valótlan tartalmúak. Sem az elsőfokú ítéletből, sem a teljes iratanyagból következtetni sem lehet az I. rendű terhelt bűnös tudattartalmára, így az a reális lehetőség sem zárható ki, hogy az I. rendű terhelt az iratok benyújtásakor jóhiszemű tévedésben volt, vagy – a hiteligénylések nagy számára tekintettel – nem volt elég körültekintő.

[77] A védő kifejtette, hogy a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével megállapítható a két szükségképpen tényállási elem, az elkövetési magatartás és a célzat hiánya, ez pedig a büntető anyagi jogszabály sérelmét jelenti, amely felülvizsgálatot alapoz meg. Megjegyezte, hogy a vád tárgyává tett cselekmények szándékos bűncselekmények, a csalás pedig csak egyenes szándékkal megvalósítható bűncselekmény, így az I. rendű terhelt gondatlansága kizárja a büntetőjogi felelősséget, míg a tévedés lehetőségei közül a tényben való tévedés merülhet fel, amely büntethetőséget kizáró ok, továbbá felvethető még a gondatlan tévedés esete is, amely csalás és a hamis magánokirat felhasználása szándékos jellegére tekintettel irreleváns.

[78] 3. A XXIV. rendű terhelt beadványát bár – jogszabályi hivatkozások nélkül – perújrafelvételi kérelemnek nevezte és az elsőfokon eljáró bíróságnak címezte, azt a Kúria a következőket, a rendes bíróságok gyakorlatában érvényesülő rendező elven alapuló azon gyakorlata alapján, miszerint a beadványokat a valós tartalmuk alapján kell értelmezni és elbírálni, a tartalma szerint bírálta el és azt felülvizsgálati indítványnak tekintette (BH 2003.355. és indokolás, BH 1999.294. és indokolás).

[79] A XXIV. rendű terhelt az ítélet hatályon kívül helyezését és új eljárás lefolytatását indítványozta arra hivatkozással, hogy a másodfokú tárgyalásról sem idézést, sem értesítést nem kapott, holott 2020. augusztusáig jogerős szabadságvesztés-büntetését töltötte büntetés-végrehajtási intézetben. Előadta, hogy az új eljárás lefolytatást azért kéri, mert teljesen ártatlan az ügyben, valójában áldozat.

[80] 4. A Legfőbb Ügyészség a BF.320/2021/4. számú átiratában az I. rendű védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta, és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

[81] Indokául kifejtette, hogy védő állításával szemben az irányadó tényállás maradéktalanul tartalmazza azokat a tényeket, amelyek az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítását, valamint cselekményének a jogerős ítélet szerinti minősítését megalapozzák.

[82] Utalt arra, hogy az irányadó tényállás bevezető részében valamennyi, a terhelt terhére rótt cselekményre érvényes ténymegállapításként rögzítésre került, a pénzügyi intézet megtévesztése útján való jogtalan haszonszerzésre irányuló célzat, másrészt pedig abból, hogy az elkövetők a jogtalan haszonszerzést megtévesztés útján kívánták elérni, egyértelművé teszi, hogy minden elkövető tisztában volt azzal, miszerint a pénzügyi intézetet megtévesztik.

[83] Részletezte, hogy az említett bevezető részen túl az egyes tényállási pontok, így nevezetesen a II., IV., VI., VII., XI. és XVII. pontban, továbbá az elsőfokú ítélet 53. oldalának utolsó bekezdésében található összegzésben – ahol a bíróság az okozott kár azon összegét határozta meg, amelyet I. rendű terhelt a bűncselekménysorozat elkövetésével, illetve az ahhoz történő szándékos segítségnyújtással rendszeres vagyoni haszonszerzésre törekedve okozott – ugyancsak olyan ténymegállapítások találhatók, amelyekből az I. rendű terhelt bűnös tudattartalmára vonható kétséget kizáró következtetés. E tényállás esetén pedig sem a tévedésre, sem a gondatlanságra hivatkozás nem megalapozott, ezért az irányadó tényálláshoz képest a bűnösség megállapítását támadó felülvizsgálati indítvány alaptalan.

[84] A Legfőbb Ügyészség a BF.320/2021/3. számú átiratában a XXIV. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben alaptalannak találta, és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

[85] Álláspontja szerint alaptalan a XXIV. rendű terhelt eljárási szabálysértésre hivatkozása, ugyanis a másodfokú bíróság az eljárása során nem követett el törvénysértést, amikor a XXIV. rendű, a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott terhelt részére a másodfokú nyilvános ülésről szóló értesítést a kézbesítési megbízottnak küldte meg. Mindemellett megjegyezte, miszerint némileg aggályos, hogy a másodfokú bíróság a tárgyaláson való jelenlét jogáról az elsőfokú eljárásban tett lemondó nyilatkozatot a másodfokú eljárásra vonatkozó újabb nyilatkozat nélkül vette figyelembe, ez azonban álláspontja szerint legfeljebb olyan relatív eljárási szabálysértésnek tekinthető, amely nem volt lényeges hatással az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására.

[86] Kifejtette, hogy a jelen esetben nem merült fel a XXIV. rendű terhelt másodfokú nyilvános ülésen történő meghallgatásának indokoltsága a büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében. Ebből következően egy esetleges hatályon kívül helyezést követő megismételt másodfokú eljárásban akkor is csak értesíteni kellene a nyilvános ülésről, ha a jelenlét jogáról nem mondana le, továbbá a nyilvános ülés megtartható, az eljárás pedig befejezhető lenne a távollétében is.

[87] Álláspontja szerint a XXIV. rendű terhelt beadványának az ártatlanságára, áldozati mivoltára hivatkozó része a törvény által kizárt, miután az a felülvizsgálatban tilalmazottan az irányadó tényállás megalapozottságát, azon keresztül a bűnösséget vitatja. Az indítvánnyal szemben ugyanakkor az irányadó tényállás maradéktalanul tartalmazza azokat a tényeket, amelyek a XXIV. rendű terhelt bűnösségének megállapítását megalapozzák, ezért az irányadó tényálláshoz képest a bűnösség megállapítását támadó részében a felülvizsgálati indítvány szintén alaptalan.

[88] 5. Az ügyészi indítványra tett észrevételében az I. rendű terhelt védője kiemelte, hogy a felülvizsgálati indítványa lényege az, miszerint sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság határozata nem tartalmazza a csalás törvényi tényállásának szükségképpeni elemét, a célzatot, egyes tényállások tekintetében pedig a csalás megállapításához a tényállásszerű elkövetési magatartások egyikét sem. Vitatta azt az ügyészi álláspontot, mely szerint az ítélet bevezető részében írt tényállítások I. rendű terhelt esetében figyelembe vehetőek lennének, egyrészt, tekintettel arra, hogy a bíróság nem a váddal egyezően döntött a terhelt büntetőjogi felelősségéről, másrészt abból kiindulva, hogy a konkrét vádbeli esemény vonatkozásában – és nem általánosságban – kell tartalmaznia a tényállásnak a törvényi tényállás szükségképpeni elemeit.

[89] **III.** A felülvizsgálati indítványok sem az I. rendű, sem a XXIV. rendű terhelt tekintetében nem alaposak.

[90] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárási okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető, az ott meghatározottakon kívül más okból felülvizsgálatnak nincs helye.

[91] A felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség megkerülhetetlen szabály. Ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]; a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[92] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jogi szabályok megsértésével állapította meg. E felülvizsgálati ok akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére.

[93] 2.1. Az I. rendű terhelt védőjének indítványa a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek hiányát (célzat, elkövetési magatartás), illetve büntethetőséget kizáró ok (tévedés) fennállását állították. A fenti rendelkezések összevetéséből azonban az következik, hogy ezeket a kifogásokat – egyben az eljáró bíróságok jogkövetkeztetéseinek helyességét is – a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kell elbírálni.

[94] Ennek kapcsán a Kúria utal arra, hogy a jogerős ítéletben megállapított tényállás maradéktalanul tartalmazza az I. rendű terheltnek a vagyon elleni bűncselekményekhez kapcsolódó részesi – egy esetben felbújtói, más esetekben bűnsegédi – magatartásának megállapíthatóságát megalapozó tényeket.

[95] A Btk. 14. § (1) bekezdése szerint felbújtó az, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír, a Btk. 14. § (2) bekezdése szerint bűnsegéd pedig az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt. A részesség mindkét változatának (Btk. 14. §) közös ismérve, hogy tettesi (társtettesi) cselekményt, ún. alapcselekményt feltételez. Ehhez a tettesi (társtettesi) alapcselekményhez kapcsolódik, járul a részesi magatartás.

[96] A bűnsegédi (bűnrészesi) magatartás jogi természetéből következően, a (kizárólag) bűnsegédi magatartás felülvizsgálatának – értelemszerűen – nem lehet tárgya, szempontja az adott bűncselekmény törvényi tényállásán belüli magatartás megvalósításának, megvalósulásának elvárása. A részesi felróhatóság feltételezi a tettesi alapcselekmény meglétét, ténybeli adottságát, de amennyiben a tettesi alapcselekmény konkrét alanyra vonatkozóan jogerősen eldöntött, akkor a tettesi elkövetőre vonatkozó „res iudicata” hatás érvényének fennállása alatt a részesi elkövető felróhatóságának vizsgálata kizárólag az adott bűncselekmény törvényi tényállásán kívüli elkövetői – ekként tehát a részesi – magatartás alapján vizsgálható.

[97] E vizsgálat nem terjedhet ki a törvényi tényálláson belüli magatartás megvalósultságára, illetve nem léphet be a törvényi tényállás körébe. Ez következik egyrészt a tettesi-részesi kapcsolat anyagi jogi, másrészt a felülvizsgálat alanyi jogosultsághoz kötődő felülbírálati terjedelmének eljárási jogi szabályozásából, illetve azok együttállásából, összhangjából (BH 2017.109. II.).

[98] Ezért a Kúriának érdemben az indítványnak az I. rendű terhelt (irányadó tényállás szerinti) magatartása felbújtói, illetve bűnsegédi elkövetésként való felróhatóságát – a

valójában a bűnös tudattartalom hiányára hivatkozva – kifogásoló álláspontját kellett vizsgálnia. Az eldöntendő jogkérdés valójában tehát a részesi magatartás tudattartalma.

[99] Kétségtelen, hogy bűnösség nélkül – azaz ún. alanyi okozatosság nélkül – nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, s ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is. Ehhez képest a vagyoni elleni alapcselekmény segítése az, amihez az I. rendű terhelt viszonya a vizsgálat tárgya. Másrészt e körben – ugyancsak visszautalva a korábbiakra is – nem a törvényi tényálláson belüli magatartás, hanem az ilyenhez kötődő magatartás kifejtése, és annak tudata a kérdés. A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösség-vizsgálat tárgya, e szempontból a járulékoság közömbös (amint a részesi és tettesi magatartás megítélése akár el is válhat a Btk. 2. § szempontjából); a részesi tudat tartalma pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartáshoz feltétlen szükségesség, hanem az ilyen magatartás bárminemű előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítség.

[100] Kétségtelen, hogy a tudattartalom vizsgálata perdöntő. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény, stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg; s mint ilyen ténykérdés (BH 2021.246. I.)

[101] Azonban ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, ami ekként jogkérdés. Jelen ügyben az irányadó tényállás tartalmazza az I. rendű terhelt részesi magatartásának a tettesi alapcselekményhez kötődő szándékegységére vont jogi következtetés ténybeli alapjait.

[102] Az irányadó tényállás bevezető részéből és hét tényállási pontból áll. A bevezető részt nem lehet a többi tényállási ponttól elkülönülten kezelni, hiszen az a cselekmények összefoglalását, a valamennyi bűncselekmény tekintetében megállapítható tényeket tartalmazza (BH 2017. 110. indokolás [43] bekezdés). A történeti tényállás bevezető részében írtak valamennyi tényállási pont vonatkozásában figyelembe jönnek (BH 2015.216. I.), szemben az ebben a körben kifejtett védői állásponttal. Az pedig közömbös, hogy a bíróság jogerős ítéletében nem minden vádpont kapcsán állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét; a bevezető rész ténymegállapításai értelemszerűen a bűnösség megállapításával zárult tényállási pontok kapcsán irányadók.

[103] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti

- a bevezető részében azt, hogy a hamis költség számlák ellenértékét a sértett pénzügyintézet a számlakibocsátó cég számlája utalta, a számlakibocsátók pénzfelvételre jogosult képviselői készpénzben felvették a hitel összegét, majd az így jogtalanul felvett hitelösszeget megbízóikkal megosztottak, és azokról sok esetben a közvetítők is részesültek; továbbá azt, hogy

- az elkövetők (így a tettesek és részesek) célja minden esetben a pénzügyintézet megtévesztése útján jogtalan haszonszerzésre irányult. A meg nem történt gazdasági eseményekről kiállított számlákkal érték el, hogy a sértett pénzügyintézet kifizetéseket teljesítsen a számlakibocsátó cégek felé;

- a tényállás II. pontjában azt, mely szerint VIII. rendű terhelt a hitel felvétele után a bank 1 felé a hitelkeret lehívására szolgáló számlákat már nem nyújtott be, és ilyeneket I. rendű terhelt részére sem adott át. A hitelkerethez történő hozzájutás érdekében a hitelügyintézéssel megbízott I. rendű terhelt a III. rendű terhelt által vezetett cég 4 nevében kiállított valótlán tartalmú számlákat nyújtotta be a cím 3 alatti bankfiókban;

- a tényállás IV. pontjában azt, hogy tanú 1 semmilyen vásárlást nem folytatott, nem vett semmilyen cégtől termékeket, ennek ellenére I. rendű terhelt a hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében tanú 1 tudtán kívül a sértett pénzügyi fiókjában benyújtotta az V. rendű terhelt által a cég 6 nevében kiállított fiktív számlákat, összesen 9.889.200 forint értékben; továbbá azt, hogy
- a cég 7 nevében benyújtotta a fiktív készpénzes fizetési számlákat, összesen 15.075.500 forint értékben. Tanú 1 a megszerzett összegekből nem kapott egy fillért sem, azonban I. rendű terhelt ismeretlen társai az így megszerzett pénzösszeget osztottak;
- a tényállás VI. pontjában azt, mely szerint a hitelszerződés megkötését követően tanú 3 semmit nem vásárolt, I. rendű terhelt azonban a hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében tanú 3 tudtán kívül benyújtotta a III. rendű terhelt által, a cég 4 nevében kiállított 8.999.980 forint összegű számlát, amelyet a bank 1 befogadott, és annak ellenértékét átutalta a cég 4 számlájára. A számla ellenértékéből III. rendű terhelt egy bank 1 bankfiókban 3.000.000 forintot, majd egy másik fiókban 6.000.000 forintot vett fel készpénzben. Ezt követően I. rendű terhelt IV. rendű terhelt közreműködésével 4.500.000 forintot visszajuttatott tanú 3-nak, azzal az indokkal, hogy az ügyintézés jutaléka a hitel összegének 50%-a volt; továbbá azt, hogy
- I. rendű terhelt szándéka a hitelösszeg megszerzésére irányult;
- a tényállás VII. pontjában azt, mely szerint a hitelösszeghez történő hozzájárulás érdekében I. rendű terhelt benyújtotta a II. rendű terhelt által cukrász egyéni vállalkozóként kiállított valótlan tartalmú számlákat, összesen 15.050.000 forint értékben. I. rendű terhelt ezen túlmenően benyújtotta néhai személy 6 által a cég 10 nevében kiállított valótlan tartalmú számlákat összesen 9.900.000 forint értékben; továbbá azt, hogy
- I. rendű terhelt a hitelfelvételt követően három héttel egy ismeretlen személyen keresztül XII. rendű terhelt részére a közreműködéséért 300.000 forintot adott át. I. rendű és XII. rendű terheltek összesen 24.950.000 forint erejéig ejtették tévedésbe a bank 1-et;
- a tényállás XI. pontjában azt, mely szerint az V. rendű terhelt által kötött hitelszerződés körüli teendőket I. rendű terhelt intézte, és a hitel lehívásához szükséges számlákat is ő nyújtotta be. A hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében I. rendű terhelt III. rendű terhelt által a tulajdonában lévő cég 4 nevében benyújtotta az összesen: 9.709.770 forint értékű valótlan tartalmú számlát a cím 3 alatti bankfiókba; továbbá azt, hogy
- I. rendű terhelt a cég 6 megvásárlásáért és a hitelügyletben való részvételért 1.000.000 forintot juttatott V. rendű terheltnak;
- I. rendű, V. rendű és III. rendű terheltek tevékenységükkel tévedésbe ejtették a bank 1-et. A hitel visszafizetése senkinek nem állt szándékában;
- a tényállás XVII. pontjában azt, mely szerint XXIX. rendű terhelt nem kívánt céget vásárolni, sem működtetni, azonban ezért az ügyletért I. rendű terhelt pénzt kínált a részére; továbbá azt, hogy
- a hitelkerethez történő hozzájárulás érdekében a bank 1 sértetthez I. rendű terhelt benyújtotta a cég 14 nevében kiállított 7.989.375 forint összegű, valótlan tartalmú számlát, a cég 16 nevében összesen: 8.424.506 forint értékű fiktív számlát;
- XXIX. rendű terhelt I. rendű terhelt felbujtására a bank 1-et szándékosan tévedésbe ejtette és tevékenységükkel összesen 24.950.912 forint kárt okoztak;
- a tényállás összegzése azt, hogy a bűncselekménysorozat elkövetésével, illetve az ahhoz történő szándékos segítségnyújtással rendszeres vagyoni haszonszerzésre törekedve I. rendű terhelt összesen 103.516.242 forint kárt okozott a bank 1-nek.

[104] Kétségtelen, hogy mindig az elkövető választja meg magatartásának módját, ami – értelemszerűen – helyzeti előnyéből fakadó lehetőség. Ha pedig nem korlátozza a kívül világ számára világosan és másik elkövető számára kifejezetten saját magatartása hatókörét, akkor az egyidejű, azonos térben, egymás észrevehető, elérhető – ekként közvetlen – közelségében kifejtett elkövetői magatartások kölcsönösen szándékegységben vannak. Jelen ügyben ez azt jelenti, hogy az I. rendű terhelt bűnsegédként a tettesi alapcselekményt kifejtő terhelt magatartásához az alapcselekmény kifejtésének megkezdésekor és azzal egyidejűleg csatlakozott, és ezzel a pénzintézet megtévesztését előmozdította, könnyítette, szolgálta, egyszóval segítette.

[105] Az is kétségtelen, hogy nem az I. rendű terhelt volt a hitelszerződésben szerződő fél, de tudatában volt annak, hogy amibe bekapcsolódott, az a pénzintézetet megkárosító bűncselekmény, s erre vonatkozóan nem határolta be, nem limitálta, sem ő, sem más a magatartását. Ilyen korlátozó, limitáló, kívül világban felismerhető magatartás sem részéről, sem más részéről nem történt, a tényállásban nincs feltüntetve.

[106] Ha pedig az elkövető nem jelöli ki világosan magatartása módját és határait, akkor ez utóbb számára – értelemszerűen – nem lehet mentség. A kifejtettek azonos elvi alapon állnak a kísérlet esetében az elállás, önkéntes eredményelhárítás mögött meghúzódó törvényi megfontolással, aminek lényege, hogy az elkövetőnek a kívül világban érzékelhetően tennie kell azért, hogy utóbb csak a közbenső stádiumra kiterjedő szándéka miatt feleljen.

[107] A bűnsegéd felelősségének megállapítása törvényes, ha a jogerős ítéleti tényállás tartalmazza a terhelti alapcselekmény törvényi tényállási eleminek, illetve a terhelt ehhez kapcsolódó bűnsegédi felelősségének megállapítását megalapozó tényeket (BH 2021.96.I.).

[108] Ettől eltérően a felbújtás elkövetési magatartása a rábírás olyan magatartás, amelynek hatására a tettesi elkövetési magatartást megvalósít címzettben kialakul a konkrét bűncselekmény elkövetésére irányuló szilárd akaratelhatározás kialakul, és ennek nyomán a tettes a bűncselekményt legalább a kísérlet szakába juttatja. A szándékegység értelemszerűen ebben az esetben is követelmény, ami azonban a fent kiemelt és felsorolt tényekből szintén maradéktalanul kitűnik.

[109] A fentebb kifejtettekből következik, hogy – a felülvizsgálati indítványban írtakkal szemben – a csalás nemcsak a védelem által hiányolt, de valamennyi törvényi tényállási eleme megvalósult és a tényállásból az I. rendű terhelt azokra vonatkozó tudata is kitűnik, ellenben büntethetőséget kizáró ok nem áll fenn.

[110] 2.2. A Btk. 20. § (1) bekezdése szerint nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott. Az indítványban hivatkozott tévedés, mint büntethetőséget kizáró ok kétségtelenül jogkérdés. A tévedésre vont jogi következtetés (mint minden jogkövetkeztetés) azonban minden esetben a megállapított tényálláson alapul.

[111] Az irányadó tényállás, szemben az indítvánnyal nem tartalmaz olyan ténybeli körülményt, amiből következne az I. rendű terhelt tévedése, avagy az, hogy a hitelügyintézés vagy a valótlán számlák benyújtása körében kizárólag a gondatlanság terhelné. Itt kell megjegyezni, hogy a X., XIII. és XIV. tényállási pontok esetében az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy bár a hitelügyintézésben az I. rendű terhelt közreműködött, a bűncselekmény elkövetésében nem vett részt. Ezzel válnak ezek az esetek I. rendű terheltet érintően kivételekké a bevezető részben általánosságban, a minden esetre kiterjedően kimondott bűnfelelősség alól. A gondatlanság pedig éppen a tényállásban az I. rendű terhelt tekintetében is rögzített célzatra figyelemmel nem jöhet szóba.

[112] Tekintettel arra, hogy az irányadó tényállás nem tartalmazza azokat a tényeket, amelyekből a tévedésre jogi következtetést lehetne vonni, ennek hiányában az indítvány kifogása sem jogi kifogás, hanem az irányadó tényállástól eltérő tényekre hivatkozáson és a

bizonyítékok mérlegelésének vitatásán alapul, ami azonban a Be. 650. § (2) bekezdésére és a Be. 659. § (1) bekezdésére tekintettel, a korábban írtak szerint törvényben kizárt (BH 2011.183.).

[113] 3.1. A XXIV. rendű terhelt beadványában megfogalmazott kifogás a Be. 648. §-a szerinti eljárási szabálysértésre utal. Eljárási törvénysértésként a terhelt azt kifogásolta, hogy a másodfokú eljárásban nem vett részt, arról tudomást sem szerzett annak ellenére, hogy büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartásban volt.

[114] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát – a XXIV. rendű terhelt beadványnak tartalma alapján – a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[115] A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerint a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező. Ez tehát felülvizsgálatot is megalapozó, ún. abszolút eljárási szabálysértés.

[116] A XXIV. rendű terhelt indítványával összefüggésben az ügyiratok alapján az alábbiak állapíthatók meg.

[117] Az XXIV. rendű terheltet az elsőfokú bíróság 2019. január 15. napján és az azt megelőzően megtartott tárgyalási napokra szabályszerűen idézte. A XXIV. rendű terhelt a 2018. január 30-án, valamint 2018. október 9-én megtartottak kivételével a tárgyalásokon jelen is volt.

[118] Az elsőfokú bíróság a 2019. január 15. napján tartott tárgyaláson jelen lévő terhelteket, így köztük a XXIV. rendű terheltet is kioktatta a tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondás intézményéről és a kézbesítési megbízott eljárásáról, azaz a Be. 430. § (4)-(7) bekezdésében meghatározott rendelkezésekről. A XXIV. rendű terhelt úgy nyilatkozott, hogy a tájékoztatást megértette és a tárgyaláson a továbbiakban nem kíván részt venni, majd a tárgyalási jegyzőkönyvbe foglaltan megbízta védőjét a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával.

[119] Az elsőfokú bíróság a XXIV. rendű terhelt bejelentését a tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt végzéssel tudomásul vette, egyúttal tájékoztatta arról, hogy a tárgyalásokat a továbbiakban a távollétében is megtartja, a hátralévő bizonyítást lefolytatja és annak befejezésével ítéletet hozhat. Tájékoztatta továbbá arról is, hogy a hatánapokról csak értesítést küld, de ha a tárgyaláson felmerül a személyes részvétel szükségessége, úgy idézni fogja, amelyre a megjelenés kötelező. Tájékoztatása arra is kiterjedt, hogy az ügy állásáról, a lefolytatott bizonyításról, a tárgyaláson jelenlévő védő útján vagy az ügy irataiba személyes betekintés útján kaphat információt.

[120] Ezt követően az elsőfokú bíróság a tárgyalást 2019. március 5. és 6. napjaira elnapolta, melyre a megjelent terhelteket – így a XXIV. rendű terheltet is –, valamint védőiket megidézte, holott az eljárási szabályok és saját figyelmeztetése alapján is elégséges lett volna értesítenie őket.

[121] A 2019. március 5. és 6. napjain megtartott tárgyaláson a XXIV. rendű terhelt már nem volt jelen és a bíróság a jegyzőkönyvben rögzítette azt is, hogy a XXIV. rendű terhelt kérte az eljárás távollétében történő folytatását. E tárgyalási napokon a bizonyítási eljárás befejeződött, a perbeszédék az utolsó szó jogán tett nyilatkozatok elhangzását követően az elsőfokú bíróság a tárgyalást határozathirdetésre, 2019. március 21. napjára elnapolta, melyre a jelenlévőket szóban idézte. Az elsőfokú ítélet kihirdetésekor a XXIV. rendű terhelt nem, azonban védője, egyben kézbesítési megbízottja jelen volt, aki az ítélettel szemben enyhítés érdekében fellebbezést jelentett be.

[122] A másodfokú bíróság a 2019. október 22. napján meghozott 4.Bf.276/2019/7. számú végzésében megállapította, hogy a másodfokú eljárásban érintett XXIV. rendű terhelt az elsőfokú eljárásban úgy nyilatkozott, miszerint a büntetőeljárás távollétében történő lefolytatását kéri, ezért a másodfokú bíróság ettől eltérő nyilatkozata írásbeli benyújtásáig a nyilatkozatát érvényesnek tekinti, a részére iratot nem kézbesít; e végzését, a valamint a főügyészség másodfokú átiratát, továbbá a nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzésére irányuló indítványra vonatkozó kioktatást a terhelt kirendelt védőjének – mint kézbesítési megbízottaknak – kézbesíti, egyúttal felhívta a kézbesítési megbízottat a Be. 136. § (5)–(7) bekezdésében szabályozott kötelezettségének teljesítésére. A végzést a főügyészségi átirattal a másodfokú bíróság a XXIV. rendű terhelt védőjének, mint kézbesítési megbízottaknak szabályszerűen kézbesítette.

[123] A másodfokú bíróság a 2020. február 18. napjára kitűzött nyilvános ülésről és a határozathirdetés 2020. február 28-i határnapjáról a XXIV. rendű terheltet – a kézbesítési megbízottja útján szabályszerűen – értesítette, egyben arról tájékoztatta, hogy bár az eljárás távollétében történő lefolytatását az elsőfokú eljárásban kérte, írásban lemondhat arról, hogy az eljárás a távollétében folyjon és a nyilvános ülésen megjelenhet (4.Bf.276/2019/47. végzés).

[124] A 2020. február 18. napjára tűzött nyilvános ülést a másodfokú bíróság 2020. április 28. napjára elhalasztotta és felhívta a kézbesítési megbízottakat – így a jelenlévő XXIV. rendű terhelt védőjét is –, hogy a terhelteket a kitűzött határnapról értesítsék.

[125] A 2020. április 28. napjára kitűzött nyilvános ülést a másodfokú bíróság a 2020. március 17. napján meghozott 80. számú végzésével – a veszélyhelyzetre tekintettel elrendelt rendkívüli ítélkezési szünet miatt – elhalasztotta, és a XXIV. rendű terhelt védőjét felhívta, hogy a XXIV. rendű terheltet a nyilvános ülés elhalasztásáról értesítse. A végzés a XXIV. rendű terhelt védője mint kézbesítési megbízott részére szabályszerűen kézbesítésre került.

[126] A másodfokú bíróság ezt követően a 2020. szeptember 22. napjára kitűzött nyilvános ülésről és a határozathirdetés 2020. szeptember 25-i határnapjáról a XXIV. rendű terheltet – a kézbesítési megbízottja útján – értesítette, és egyben ismét tájékoztatta arról, hogy bár az eljárás távollétében történő lefolytatását az elsőfokú eljárásban kérte, írásban lemondhat arról, hogy az eljárás a távollétében folyjon és a nyilvános ülésen megjelenhet (4.Bf.276/2019/95. végzés). A végzés a XXIV. rendű védő mint kézbesítési megbízott részére szabályszerűen kézbesítésre került.

[127] A 2020. szeptember 22. napján megtartott nyilvános ülésen a XXIV. rendű terhelt védője jelen volt, a bejelentett fellebbezését fenntartotta. A másodfokú bíróság ítéletét a 2020. szeptember 25-i határnapon hirdette ki.

[128] A bűnügyi nyilvántartás adatai alapján ugyanakkor az is megállapítható, hogy mindeközben a XXIV. rendű terhelt, 2019. január 29. napján – vagyis a 2019. január 15-i tárgyalási határnapot követően, ahol a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott – büntetés-végrehajtási intézetbe került és onnan csak – a felülvizsgálati indítványban írtaktól eltérően később, nem 2020. augusztus, hanem – 2020. szeptember 11. napján szabadult. Az ügyiratok között azonban olyan, amely a XXIV. rendű terhelt foglyosított voltára utalna, nem lelhető fel; a XXIV. rendű terhelt védője mint kézbesítési megbízott ugyanakkor nem tett olyan bejelentést, ami a kézbesítési feladatok ellátásának akadályba ütközéséről [Be. 430. § (5) bekezdés], vagy megbízója büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodásáról szólna, de nincs olyan bírói intézkedés sem, amely a fogva lévő terhelt részére szóló hivatalos iratok kézbesítési szabályainak alkalmazására utalna [Be. 131. §. (6) bekezdés, 9/2018. (VI. 11.) IM rendelet 5. §].

[129] A rendelkezésre álló ügyiratok alapján tehát az állapítható meg, hogy az elsőfokú és a másodfokú eljárás a tárgyaláson való jelenlét jogáról a törvényi előírásnak megfelelő feltételek mellett lemondott XXIV. rendű terhelt távollétében folyt, aki az elsőfokú ügydöntő határozat kihirdetése és a másodfokú eljárás egy része idején büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott, a jogerős határozat kihirdetésekor azonban már ismételten szabadlábon volt.

[130] A terhelti felülvizsgálattal érintett körben elsőként a Kúria a Be.-nek a terhelt tárgyaláson történő jelenlétének rendezésében végrehajtott koncepcionális változtatására utal.

[131] A hatályos szabályozás abból az elvből indul ki, hogy a tárgyaláson történő jelenlét elsősorban a terhelt joga és nem kötelessége, erre figyelemmel a terhelt a bíróság külön felhívása nélkül a bírósági eljárás bármely szakaszában, illetve az elsőfokú bírósági tárgyalás során bármikor bejelentheti, hogy a tárgyaláson nem kíván jelen lenni. Ha a terhelt megteszi a bejelentését, az mindaddig hatályos, amíg a terhelt olyan nyilatkozatot nem tesz, amely a korábbi nyilatkozata visszavonását jelenti. Mindez azt is jelenti, hogy a bejelentés az egész bírósági eljárásra érvényes, így azt az esetleges további bírósági szakokban nem kell megismételni. A Legfőbb Ügyészség aggálya tehát, amelyet az elsőfokú eljárásban bejelentett, tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondás másodfokú eljárásra való kiterjedése körében megfogalmazott, nem alapos.

[132] A Be. 430. § (1) bekezdése tartalmazza a tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondás időszerezésének és feltételeinek törvényi előírásait. A Be. 430. § (4) bekezdése szerint, ha a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemond, e nyilatkozatának megtételétől, illetve bírósághoz érkezésétől kezdve a bíróság a terheltnek szóló ügyiratokat – kivéve a tárgyaláson való jelenlétre kötelező végzést és az idézést – a kézbesítési megbízott részére kézbesíti.

[133] A Be. 136. § (5) bekezdése alapján a kézbesítési megbízott feladata, hogy az eljárásban keletkezett, a megbízó részére kézbesítendő ügyiratokat átvegye, és azokat a megbízó részére továbbítsa; e tevékenységért a megbízóval szemben a polgári jog szabályai szerint felelős. A kézbesítési megbízottnak szabályszerűen kézbesített ügyiratot a kézbesítést követő tizenötödik napon a megbízó részére kézbesítettnek kell tekinteni [Be. 136. § (7) bekezdés].

[134] A tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott terhelt esetében a Be. 430. § (5) bekezdése előírja, hogy ha az ügyiratnak a terhelt részére való eljuttatása a kézbesítési megbízott önhibáján kívüli okból elháríthatatlan akadályba ütközik, a kézbesítési megbízottat az akadály felmerülésétől számított nyolc napon belül bejelentési kötelezettség terheli.

[135] A Be. 430. § (7) bekezdése szerint pedig, ha a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott és őt a bíróság nem kötelezte a tárgyaláson való jelenlétre, a tárgyalást a terhelt távollétében is meg kell tartani. Ebben az esetben a bíróság az eljárást a meg nem jelent terhelttel szemben befejezheti. Mindez a másodfokú eljárásban is irányadó, miután a Be. 589. §-a a másodfokú eljárásban alkalmazandó előírásokat érintően – eltérő rendelkezések hiányában – az elsőfokú eljárás szabályozására utal vissza.

[136] A Be. 112. § (1) bekezdése szerint a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság azt idézi, akinek a jelenléte az eljárási cselekménynél kötelező, és azt értesíti, akinek a jelenléte nem kötelező, de azt a törvény lehetővé teszi. A másodfokú eljárás fő szabálya szerint a másodfokú eljárásban a nyilvános ülésen a terhelt jelenléte nem kötelező, kivéve, ha a másodfokú bíróság a büntetés kiszabási körülményekről való meghallgatás érdekében szükségesnek tartja az ülésen való megjelenését és evégből megidézi [Be. 599. § (4) bekezdés].

[137] A tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondás esetén a Be. 112. § (1) bekezdése alapján tehát a terhelt értesítésének van helye bármely eljárási cselekmény, így a másodfokú

nyilvános ülést érintően is, az értesítést pedig a Be. 430. § (4) bekezdése alapján a kézbesítési megbízottnak kell kézbesíteni, aki azt a Be. 136. § (5) bekezdése alapján köteles a megbízójának eljuttatni.

[138] Az, hogy a küldemény eljut-e és ha igen milyen módon a címzetthez, ez már a megbízó és a kézbesítési megbízott közötti jogviszonyra tartozik, a bíróság szempontjából a küldemény tényleges eljutása közömbös. A Be. 136. § (5) bekezdése szerint a kézbesítési megbízott tevékenységért a megbízóval szemben a polgári jog szabályai szerint felelős. A tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondás a terhelt lehetősége, de miután ahhoz a törvény szorosan hozzákapcsolja a kézbesítési megbízott meglétét, a kézbesítési megbízott személyének megválasztása, a megbízással együtt járó feladatok ellátása és a megbízó-megbízott közötti szerződés teljesülése már a terheltre is kötelezettséget ró. A tárgyaláson való jelenlétről való lemondás a terhelt számára nem azt jelenti, hogy vele szemben a büntetőeljárás véget ért, hanem éppen azt, hogy az továbbra is folyik, csak éppen anélkül, hogy ő személyesen az eljárási cselekményeken részt venne, és mindez az ügydöntő határozat meghozatalára is kiterjed.

[139] A jelen ügyben a XXIV. rendű terhelt vonatkozásában ezek a szabályok mind érvényre jutottak.

[140] Az elsőfokú bíróság – a tárgyalási jegyzőkönyv szerint – tájékoztatta a terhelteket, köztük a XXIV. rendű terheltet a tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondás intézményéről, annak törvényi feltételeiről és jogkövetkezményeiről, valamint a kézbesítési megbízotti státuszról is. Ennek ismeretében kérte a terhelt és fogadta el a bíróság a XXIV. rendű terhelt nyilatkozatát arról, hogy az eljárás további részében személyesen jelen lenni nem kíván.

[141] A terhelti nyilatkozat és annak bírósági elfogadását követően az elsőfokú, majd a másodfokú bíróság is a törvényi előírásoknak megfelelően járt le, amikor a terheltnek a tárgyalásról, illetve a nyilvános ülésről a kézbesítési megbízotton keresztül küldött értesítést.

[142] A felülvizsgálati indítvány szerint az így küldött értesítés nem jutott el a terhelthez, aki ezért nem tudott a másodfokú eljárásban személyesen részt venni. Ebben a körben a Kúria elsőként arra mutat rá, hogy a tárgyaláson való jelenlétről lemondás és a kézbesítési megbízott intézményének alkalmazását a Be. nem korlátozza le a szabadlábon lévő terheltekre, vagyis nem zárja el azon esetekben sem, ha a terhelt a személyi szabadságában korlátozva van. A kézbesítési megbízás teljesítésnek ugyanis egyáltalán nem akadály a terhelt fogvatartott volta.

[143] A védőként eljáró kézbesítési megbízott a büntetés-végrehajtási kódex alapján a terhelt hivatalos kapcsolattartója, küldeményei ellenőrzés nélkül továbbítandók [a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 3. § 9. pont b) alpont, 11. § (1)-(2) és (6)-(7) bekezdés]. A terhelt fogvatartotti státusza tehát nem képezi automatikusan a kézbesítés akadályát és nem érinti a korábbi lemondó nyilatkozatának hatályát, azonban ha a konkrét esetben a kézbesítés időszerűsége, módja vagy bármely más ok miatt akár a terhelt, akár a kézbesítési megbízott számára nem kielégítő, a kézbesítési megbízott a Be. 136. § (5) bekezdése alapján köteles a kézbesítési akadályt a hatóságnak bejelenteni, a terhelt pedig Be 431. § (1) bekezdése alapján az ügydöntő határozat kihirdetéséig bejelentheti, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni, így a bejelentés bírósághoz érkezésekor a Be. 430. § (1) bekezdésében meghatározott – a tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondó – nyilatkozata hatályát veszti.

[144] Nyilvánvaló nem kizárt az sem, hogy a kézbesítési megbízott a Be. 136. § (5) bekezdésében írt kötelezettségének megszegése vezet ahhoz, miszerint a terhelt az eljárási cselekményekről nem szerez tudomást. A felülvizsgálati indítvány maga is arra utal, hogy a

terhelt az elsőfokú és a másodfokú eljárásban azért nem vett részt, mert a kézbesítési megbízott a neki szóló okiratokat a részére nem kézbesítette.

[145] A tárgyalásról való lemondással a bíróság kötelezettsége a terhelt eljárási cselekményről való értesítése, az értesítés pedig azt jelenti, hogy a címzett az értesítéssel érintett eljárási cselekményen jelen lehet, de jelenléte nem kötelező. A törvény azonban – a rendes és a rendkívüli jogorvoslati eljárásban is – csak a kötelező jelenlét megsértéséhez fűz, az eljárás és az abban meghozott határozat megsemmisítésére mérlegelést nem tűrően vezető jogkövetkezményt a hatályon kívül helyezés kötelező előírásával.

[146] A tárgyalásról való szabályszerű lemondást követően az eljárásba való visszatérés – a jelenlétre való kötelezés esetét ide nem értve – a terhelt fellépését igényli akkor is, ha időközben más ügyben fogvatartásba kerül, és közömbös az is, ha a terhelt azért nem lép fel az eljárásba való visszatérése érdekében, mert a releváns információkat a kézbesítési megbízott kötelelességzése folytán nem kapja meg.

[147] Az értesítés körében megállapítható eljárási szabálysértés csak relatív eljárási szabálysértés megállapítására vezethet, vagyis, ha az értesítést a bíróság elmulasztotta, az nem vezet az ítélet mérlegelést nem tűrő megsemmisítéséhez és ekként felülvizsgálat alapja sem lehet. Jelen esetben azonban még ilyenre sem került sor. Amennyiben pedig a kézbesítési megbízott nem teljesíti a Be. 136. § (5) bekezdésében írt kötelezettségét, az nem a bíróság által megvalósított eljárási szabálysértés, hanem – e törvényhely zárófordulata alapján – a megbízott és a megbízó közötti polgári jogviszony megsértése, ami a büntetőeljárásban – csakúgy, mint a Be. 430. § (5) bekezdésében írt köteletség megszegése – legfeljebb rendbírsággal sújtható.

[148] Az idézett rendelkezésekhez képest tehát törvényesen járt el a másodfokú bíróság, amikor a másodfokú nyilvános ülésről kézbesítési megbízottja útján értesítette a XXIV. rendű terheltet, és nem valósított meg törvénysértést akkor sem, amikor a már büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodó terhelt távollétében megtartotta azt, majd befejezte az eljárást, még akkor sem, ha a terhelt az eljárás egy részében büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartásban volt.

[149] 3.2. A XXIV. rendű terhelt egyebekben indítványában ártatlanságának adott hangot azzal, hogy ő csak áldozat az ügyben. Az indítvány ekként a konkrétumok megjelölése nélkül, ténylegesen a jogerős ítélet bűnösségét megállapító rendelkezését vitatja, amely egyben az irányadó tényállás elfogadhatatlanságát is állítja. A jogerős ítéleti tényállás megváltoztatására azonban a felülvizsgálati eljárás keretében – a korábban írtak szerint – nincs törvényes lehetőség, ezért ebben a körben a felülvizsgálat kizárt.

[150] Az irányadó tényállás ugyanakkor a XXIV. rendű terhelt bűnösségének megállapítására vezető tényeket is tartalmazza, ezért a bűnösséget – önmagában ekként – vitató terhelti nyilatkozat alaptalan.

[151] A kifejtettek alapján a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdésének főszabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdésének főszabálya szerinti összetételben eljárva – a megtámadott határozatokat az I. rendű és a XXIV. rendű terheltek tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[152] **IV.** A Be. 6. § (4) bekezdése értelmében a Kúria határozatával szemben fellebbezésnek helye nincs; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki

[153] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. Az említett törvényhely (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdése

pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2021. november 10.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanácselnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Sebe Mária s.k. bíró